

האם ניתן 'לחקות' את חב"ד?

בשלח

לאלוקים שלל דרכים להניס את המצרים ולהציל את ישראל, אולם הוא בוחר לקרוע את היס, נס חריג בכל קנה מידה שזעזעה את היקום וגרם למהפך באמונה בה'. לפעמים, כדי ללכוד את תשומת הלב, יש לעשות מעשים 'משוגעים' ויוצאי דופן.

הצורך בשיגעון?

"משוגענער" ? זאת מילה בעברית או באידיש? (שאלה לקהל).

לידיעתכם המילה 'משוגע' היא בעברית ואף מופיעה בתנ"ך לפחות בחמישה או ששה מקומות.

אבל החידוש הגדול הוא מיהו זה שנקרא 'משוגע' בתנ"ך ? לא תאמינו: עם ישראל בהזדמנויות שונות קרא לנביא בשם 'משוגע'!

יש לפחות שלשה מקומות בתנ"ך שבהם הנביא נקרא בשם משוגע; יש פסוק שאומר "מדוע בא המשוגע הזה אליך" (מלכים ב, פרק ט, י"א) ומסביר הרד"ק "היו קוראים לנביא משוגע". וזאת לא הפעם היחידה. בספר ירמיהו (כ"ט כ"ו) נאמר "לכל איש משוגע ומתנבא" ושוב מסביר הרד"ק "לנביא היו קוראים לגנאי משוגע". גם בספר הושע (ט, ז) "אויל הנביא משוגע איש הרוח" ומסביר מהר"י קרא: "כשהוא מתנבא להם הם

אומרים משוגע הוא".

היתכן שיקראו לנביא ה' בשם "משוגע"? לא יאומן כי יסופר!

ראביי אריק ג'אפי, לשעבר ראש התנועה הרפורמית, כתב בזמנו מאמר על תנועת חב"ד, ובין הדברים הוא משבח את חב"ד ומציין שהם עצמם [?] התנועה הרפורמית [?] צריכים ללמוד מחב"ד, ולנסות לשחזר את הצלחתה המיוחדת.

גם מכיוון התנועה הקונסרבטיבית אנו שומעים שגם הם מנסים לחקות את הצלחתה של תנועת חב"ד. גם בקרב האורתודוקסים מדברים שצריך ללמוד מחב"ד. כולם אומרים גם אנחנו יכולים לעשות את זה, בוא נלמד מהם ונעשה את אותו דבר.

מהו סוד קסמה של תנועת חב"ד שמביא לכך שכולם רוצים ללמוד מחב"ד, והאם אפשר לשחזר את ההצלחה הזאת?

בפרשת השבוע אנו קוראים על קריעת ים סוף שהיה הנס הכי גדול בהיסטוריה, ה' קרע את הים ובני ישראל "עברו בחרבה בתוך הים". כל העולם נחרד מעוצם הנס "שמעו עמים ירגזון חיל אחז" [?] תפול עליהם אימתה ופחד".

ארבעים שנה לאחר הנס הגדול הזה עדיין רעדו מקריעת ים סוף. מסופר בספר יהושע שרחב אמרה למרגלי יהושע "כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם" [?] ונשמע וימס לבבינו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם" (יהושע ב, י!) עד כדי כך [?]

מה בעצם קרה בעת קריעת הים? אני משער שהרבה מאיתנו לא יודעים שבעצם כאשר נקרע הים עם ישראל לא עבר מצד אחד של הים אל הצד השני כפי שנוטים לחשוב. אלא מה שקרה בסך הכל זה שבני ישראל ירדו לים, הלכו קצת בים בצורת חצי עיגול, ויצאו באותו צד שבו הם נכנסו! וכמו שהאבן עזרא מפרש: "וישראל לא עברו הים כנגד הרוח רק נכנסו

באורך ויצאו אל מדבר שור אשר נכנסו משם" (שמות י"ד כ"ט, ראה ערכין ט"ו, א, תוס' ד"ה כשם).

נשאלת השאלה, בשביל מה, לכאורה, היו צריכים את כל הנס הזה של קריעת הים? אם הקב"ה רצה להוציא את ישראל ממצרים [?] אז שיוציא אותם וחסל. ואם הוא רוצה להרוג את המצרים [?] אז "הרבה דרכים למקום", וכמו שבמכת בכורות הם מתו במיטותיהם כך גם כאן היה אפשר לעשות. ואפילו אם הקב"ה רצה להראות ש"מידה כנגד מידה", דהיינו, כמו שהם הטביעו תינוקות של ישראל בנילוס, כך הקב"ה מטביע אותם בים סוף, נו, שיטביע גם אותם בנילוס [?]

אבל בשביל מה צריך לקרוע את הים? וכל זה בזמן שבני ישראל בכלל לא היו צריכים לעבור את הים מצד אחד לצד שני, כי זה לא היה חלק מהמסלול שלהם, ואם-כן לשם מה נוצר הצורך לקרוע את הים, והרי "לא עביד הקב"ה ניסא למגנא"!

לאחרונה שמעתי סיפור על שני חברים טובים שגדלו בעיירה ביחד ולאחרי החתונה נפרדו דרכיהם, אחד עבר לעיר הגדולה, הצליח בעסקיו ועשה חיל, ואילו השני נשאר בשטעטעל והיה שלעפער המטופל במשפחה גדולה וכו'. הזמן חולף ועובר והחבר מהשטעטל צריך לחתן את ילדיו וכסף [?] אין.

ברוב ייאושו החליט לנסוע לבקר את חברו הטוב והמוצלח שמא יוכל לעזור לו. הגיע מיודענו אל העיר הגדולה וחיפש את המשרד של החבר שלו, עד שסוף כל סוף הוא מגיע למשרד, הוא עובר מפקידה לפקידה ולכולם הוא אומר שהוא החבר הכי טוב של הבוס וכו'. ואז מגיע הרגע הגורלי; הוא נכנס למשרד של חברו לשעבר, הוא קופץ עליו מחבק אותו ומנשק אותו [?]

כשהחבר העשיר הבחין בו, הוא מיד הבין שהלה הגיע למשרדו על-מנת לבקש כסף, אלא שמכיוון שלא היה מעונין לעזור לו, העמיד פנים שהוא לא מכיר אותו והוא בכלל לא זוכר כזה חבר. העשיר מסתכל על חברו העני כמו על תמהוני שמצא לעצמו חברים שלא היו ולא נבראו. כמה

שהחבר העני מנסה להזכיר לו דברים שהם עשו ביחד, שמות של מורים שהם למדו אצלם יחד ב'חדר' וכו' [?] העשיר מתעקש שמעולם לא היה לו כזה חבר.

לפתע קופץ החבר העני מהשטעטיל כנשוך נחש ופונה ואומר לעשיר: "אוי וויי, אתה עומד למות בעוד שלשה ימים", תפס את רגליו ונמלט מן המקום [?] החבר העשיר שמע כאלו מילים ונחרד, הוא רץ אחרי ה"חבר" שלו ברחוב, תופס אותו בתחנת הרכבת ושואל אותו: "תאמר לי מאיפה אתה יודע את זה? מי גילה לך רז זה?"

והחבר העני השיב לו: "אתה זוכר כאשר למדנו ביחד עם ה'מלמד' בחדר מתוך הספר "מעבר יבוק" [?] זהו ספר שמדבר על ענייני פטירה ואבלות ל"ע [?] ושם נכתב ששלשה ימים לפני שאדם מסתלק מן העולם הוא מפסיק לזהות אנשים [?] הנה כי כן, כאשר ראיתי שאתה לא מזהה אותי, הבנתי לפתע שזה הסוף שלך!" לפתע העשיר 'נזכר' שהוא אכן היה פעם חבר שלו (בשם ר' חיים שאול ברוק ע"ה).

הטירוף שהעולם צריך

נמצאנו למדים, שלפעמים כדי לקבל את תשומת הלב של השני צריך לעשות דבר 'פראי', ורק באמצעות זה ניתן 'להעיר' אותו ואת לבבו.

את הדבר הזה רואים גם בשטח הפרסום. כיום כל פרסומת יותר מטורפת מחברתה. כל חברה מנסה לעורר שימת לב אצל הצופה, ויש תעשייה שלמה שכל מגמתה ומטרתה זה להמציא רעיונות חריגים כדי לעורר את לב הציבור.

זה למעשה מה שאירע בקריעת ים סוף. הקב"ה רצה להעיר את העולם ולהזכיר להם שיש מנהיג לבירה זו, והוא עשה זאת אפוא באמצעות דברים מתמיהים וחריגים כאלו כמו קריעת ים סוף כדי לזעזע את כל יושבי תבל. אם הקב"ה היה מוציא את עם ישראל ממצרים בשקט ובשלווה העולם לא היה מזדעזע ולא היה מתעורר, אולי אפילו גם העם היהודי עצמו לא היה

מתעורר.

אולם לאחר שהקב"ה קרע את הים [?] "אז נבהלו אלופי אדום", עשר מכות לא הספיקו לזעזע את העולם, ודווקא הדבר 'הפראי' הזה הצליח לגעת בכולם.

כך גם לגבי הנביאים. כדי שהנבואה שלהם 'תיגע' ותעורר את לבבות השומעים, לא היה מספיק להשמיע דברי נבואה גרידא; מי יקשיב להם? אנשים עלולים לומר: "שוב פעם הנודניק הגיע עם דברי נבואה". לכן הם היו צריכים לעשות דברים לא מקובלים כדי לזעזע את כולם.

כמו שאנו מוצאים אצל אליהו בהר הכרמל שהדרך היחידה להחזיר את עם ישראל לאמונה בה' אחד הייתה רק על ידי שהוא הוריד אש מהשמים, ואז הם התעוררו. או כמו שמסופר על שמואל הנביא, שכאשר עם ישראל ביקש להמליך מלך, שמואל לא היה מרוצה מזה כלל והוא רצה שהם יעשו תשובה על כך, ולפיכך באמצע חודש סיון הוא הוריד גשם [?] "ויקרא שמואל אל ה' ויתן ה' קולות ומטר ביום ההוא ויירא כל העם מאוד את ה' ואת שמואל".

כמו שבקריעת ים סוף דוקא אז "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", כך גם אצל שמואל [?] דווקא אחרי שבתקופת קציר החיטים מורידים מטר, אז הם מבינים שמדברים ברצינות.

ואולי יש לומר, שלכן הנביא נקרא 'משוגע', היות שהוא עשה [?] "וילדע זאכן" [?] כדי להכניס את עם ישראל 'לשוק' ובכך לעורר את ליבותיהם לתשובה.

רעיונות מהפכניים

ההנהגה הזאת מצאנו בהנהגתו של הרבי שהייתה גדושה ומשופעת במבצעים ובדברים שאינם רגילים ואינם שגרתיים כלל ועיקר. למשל 'טנק המבצעים', לקחת משאית שעליה רמקול גדול ולהכריז באמצע מנהטן על

הנחת תפילין ? זהו רעיון 'פראי' בעליל, זהו דבר שזעזע בשעתו את כל ניו יורק, ורעיון זה הועתק לכל העולם. גם המנורות הענקיות במרכזי הערים בחג החנוכה ? זהו רעיון מהפכני שאף אחד לא העז לחלום אודותיו.

הרבי עשה דברים שאנשים 'נורמלים' לעולם לא יעשו, ואת הדרך הזאת הוא לימד לחסידים שלו, כי כדי להצליח לעורר יהודי שני יש צורך לעשות לפעמים ? 'וילדע זאכן', ורק כך אפשר להצליח.

זהו סוד קסמה של תנועת חב"ד. כמו שהנביא נקרא בשעתו בשם 'משוגע', כך גם השליח של הרבי לוקה מעט ב'שיגעון', הוא מוכן לעשות דברים לא רגילים למען המטרה הנעלה. את 'ההצלחה' הזאת, מסתבר, אי אפשר לשחזר, כי בכל הארגונים האחרים ישנם אנשים 'נורמלים' ו'מיושבים'.

המסר לכל אחד מאיתנו הוא: אם אתה רוצה שלילד שלך יהיה זיכרונות יהודיים, עליך לעשות לפעמים דברים לא קונבנציונליים שקשורים ליהדות. מה בדיוק לעשות, כל אחד צריך לייגע את מוחו ולהמציא לבד. אבל מה שבטוח הוא, שאם תעשה דברים מטורפים ? או אז הם יזכרו את זה לעד ?

(מיוסד על מאמר באתי לגני תש"י סעיף ה' ואילך).